

QUAN HỆ TRUNG QUỐC - PHILIPPINES VỀ VẤN ĐỀ BIỂN ĐÔNG VÀ GỢI MỞ CHÍNH SÁCH CHO VIỆT NAM^(*)

ĐẶNG THỊ THẢO^(**)

Ngày nhận bài: 04/8/2025   Ngày thẩm định: 07/8/2025   Ngày duyệt đăng: 15/9/2025

Tóm tắt: Trung Quốc và Philippines có mối quan hệ lịch sử lâu đời, những tranh chấp chủ quyền tại biển Đông diễn ra trên thực địa, ngoại giao, đấu tranh pháp lý và truyền thông ngày càng gia tăng, làm phức tạp tình hình an ninh khu vực. Bài viết phân tích tình hình quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông, từ đó rút ra gợi mở có ý nghĩa thiết thực đối với Việt Nam trong bảo vệ chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và duy trì môi trường hòa bình ở biển Đông.

Từ khóa: quan hệ Trung Quốc - Philippines; vấn đề biển Đông; Việt Nam

1 Đặt vấn đề
Trung Quốc và Philippines chính thức thiết lập quan hệ ngoại giao vào ngày 09/6/1975. Trải qua các giai đoạn, quan hệ giữa hai chủ thể này có nhiều thăng trầm. Xuất phát từ lập trường chính trị và điều kiện cụ thể nhất định, mối quan hệ giữa Trung Quốc và Philippines có hai thời kỳ “vàng son” nhất trong lịch sử quan hệ hai nước⁽¹⁾. Còn lại, quan hệ Trung Quốc - Philippines chủ yếu trong tình trạng căng thẳng. Một trong những nguyên nhân chủ yếu là tranh chấp trên biển Đông. Từ khi ông Ferdinand Marcos làm Tổng thống Philippines (tháng 6/2022), dù luôn chủ trương cân bằng quan hệ với các

nước lớn, làm bạn với Trung Quốc, nhưng về vấn đề biển Đông lại có những điều chỉnh so với người tiền nhiệm. Nếu ông Rodrigo Duterte thực hiện “gác lại” phán quyết của Tòa trọng tài, thì ông Ferdinand Marcos lại xem phán quyết này là nền tảng pháp lý vững chắc cho các yêu sách của Philippines. Trong một bài phát biểu tại Đối thoại Shangri-La, ông Ferdinand Marcos tuyên bố: “Philippines dựa vào Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển và phán quyết của Tòa trọng tài năm 2016 có tính ràng buộc pháp lý, nên người Philippines sẽ không khuất phục trong tranh chấp ở biển Đông”⁽²⁾. Chủ trương này cùng với những động thái trong quan hệ Philippines - Hoa Kỳ, như: “tăng cường tập trận chung, Hoa Kỳ viện trợ và mở rộng các cơ sở quân sự trên lãnh thổ Philippines từ 04 điểm lên thành 09 điểm, trong đó có căn cứ hải quân và sân bay ở tỉnh Cagayan, cách Đài Loan khoảng 400 km”⁽³⁾,... đã làm cho Trung Quốc đẩy mạnh hơn các hoạt động trên biển Đông. Vì vậy, quan hệ hai nước về vấn đề này trở nên phức tạp, diễn biến căng

^(*) Bài viết trong khuôn khổ thực hiện Đề tài nghiên cứu khoa học cấp sở năm 2025: “Quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề Biển Đông và gợi mở chính sách cho Việt Nam”, do TS. Đặng Thị Thảo làm chủ nhiệm

^(**) TS, Học viện Chính trị khu vực II, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

thăng trên cả thực địa, chính trị - ngoại giao, pháp lý và truyền thông. Những thay đổi lớn trong quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông thời gian gần đây không chỉ tác động đến chính mối quan hệ song phương giữa hai nước, mà còn làm cho tình hình an ninh khu vực trở nên phức tạp, tác động nhiều chiều đến các quốc gia liên quan, trong đó có Việt Nam. Cục diện này đã gợi mở cho Việt Nam những cách ứng xử phù hợp để bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ quốc gia.

2. Tình hình quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông

Quan hệ Trung Quốc và Philippines về vấn đề biển Đông đã trở thành tâm điểm của an ninh khu vực trong suốt thời gian qua. Sự căng thẳng này biểu hiện rõ nét trên các phương diện sau:

Một là, sự đụng độ giữa Trung Quốc và Philippines trên thực địa ngày càng gia tăng về phạm vi, cường độ

Để giảm bớt căng thẳng trên thực địa ở biển Đông, đồng thời thực hiện chủ trương “thân Mỹ và làm bạn với Trung Quốc”, tháng 01/2023 ông Ferdinand Marcos đã sang thăm Trung Quốc. Với cam kết của Trung Quốc “sẵn sàng tiếp tục xử lý thỏa đáng các vấn đề trên biển với Philippines thông qua hiệp thương, hữu nghị”⁽⁴⁾, hai nước đã ký Thỏa thuận về việc thiết lập đường dây “liên lạc trực tiếp” để tránh “những tính toán sai lầm” ở biển Đông. Tuy nhiên, thỏa thuận này chỉ thể hiện trên các văn bản, còn trên thực địa, Trung Quốc có nhiều hoạt động đi ngược lại. Từ năm 2023 đến nay, hàng loạt các hoạt động của Trung Quốc trên biển Đông gây ra nhiều căng thẳng. Ngày 01/02/2023, hai tàu hải cảnh Trung Quốc có số hiệu GCC 5204, GCC 5304, cùng với hai tàu dân quân biển là Qiong Sansha Yu 0001 và Qiong Lin Yu 19002 tiến hành theo dõi, đeo bám nhằm cản trở hoạt động của tàu tuần duyên Philippines đang tiến hành hoạt động tuần tra gần Đá Vành Khăn⁽⁵⁾.

Ở khu vực bãi Cỏ Mây, hai bên liên tục có những hành động căng thẳng, leo thang. Theo phía Philippines, ngày 06/02/2023, một tàu hải cảnh Trung Quốc đã chiếu tia laser vào tàu của Philippines ở khu vực xung quanh bãi Cỏ Mây làm cho các thủy thủ Philippines trên tàu bị mù tạm thời. Tuy nhiên, phía Trung Quốc phủ nhận và khẳng định tàu Trung Quốc sử dụng máy đo tốc độ laser cầm tay để đo khoảng cách và tốc độ của tàu Philippines. Việc sử dụng tia laser của nước này không nhằm gây hại đối với nhân viên và thiết bị của phía Philippines⁽⁶⁾. Ngày 06/8/2023, Philippines thông báo lực lượng hải cảnh Trung Quốc đã sử dụng vòi rồng “bất hợp pháp” đối với các tàu dân sự Philippines thuê để tiếp tế cho căn cứ ở bãi Cỏ Mây. Từ nửa cuối năm 2023 đến tháng 6/2024, lực lượng trên biển của Trung Quốc đã 07 lần sử dụng vũ lực để đe dọa, ngăn chặn và chống lại các lực lượng của Philippines⁽⁷⁾.

Ngoài khu vực bãi Cỏ Mây, từ tháng 9/2023, trên các vùng biển khác, đặc biệt là tại bãi cạn Scarborough cũng trở nên căng thẳng⁽⁸⁾. Thời điểm này, dù có những nỗ lực về ngoại giao nhưng va chạm giữa các lực lượng trên biển của hai nước tiếp tục gia tăng. Tại khu vực bãi Sabin, tàu hải cảnh Trung Quốc bị tố cáo cố tình phun vòi rồng vào tàu tiếp tế của Philippines (ngày 25/8/2024) và đâm vào tàu của Cục Thủy sản Philippines (ngày 31/8/2024). Trong khi đó, phía Trung Quốc tuyên bố đã thực hiện “các biện pháp kiểm soát” đối với tàu Philippines. Họ cáo buộc tàu Philippines đã “xâm nhập trái phép” vào vùng biển gần bãi Sa Bin và nhiều lần tiếp cận các tàu của Trung Quốc một cách nguy hiểm⁽⁹⁾; tại khu vực Đá Khúc Giác, ngày 27/11/2024 các trực thăng và Hải cảnh của Trung Quốc đã va chạm với tàu cá Philippines. Tại bãi cạn Scarborough, ngày 04/12/2024, tàu hải cảnh của Trung Quốc đã phun vòi rồng vào tàu công vụ Philippines đồng thời không quân Trung Quốc đã thả pháo sáng vào đường bay của không quân Philippines khi Philippines đang tuần tra⁽¹⁰⁾...

Năm 2025, quan hệ hai nước về vấn đề biển Đông tiếp tục căng thẳng. Hàng loạt các vụ “chạm trán” giữa các lực lượng chức năng trên biển của hai nước đã diễn ra như: Vụ tàu hải cảnh cảnh không lồ CCG-5901 của Trung Quốc đã tiến sát bờ biển Zambales 97 hải lý nhằm thị uy và đe dọa Philippines vào ngày 11/01/2025. Tiếp đó, tháng 02/2025 một trực thăng quân sự của Trung Quốc đã áp sát và trực xuất máy bay của Cục Nghề cá và nguồn lợi thủy sản Philippines đang tuần tra ra khỏi bãi Scarborough⁽¹¹⁾; đầu tháng 4/2025, Trung Quốc đưa các sĩ quan Hải cảnh ra chụp hình với quốc kỳ nhằm khẳng định chủ quyền trên đá Hoài Ân⁽¹²⁾; đến tháng 5/2025, Trung Quốc đơn phương áp lệnh đánh bắt cá trên các vùng biển mà Trung Quốc tuyên bố chủ quyền trong đó có biển Đông từ ngày 01/5/2025 đến tháng 9/2025⁽¹³⁾. Trước hành động này của Trung Quốc, Philippines đã đáp trả bằng cách tăng cường hợp tác quân sự với Hoa Kỳ và các nước phương Tây, chỉ huy các lực lượng trên biển đáp trả các tàu của Trung Quốc, giăng cờ trên đá Hoài Ân,... Gần đây, phía Trung Quốc đã cáo buộc các tàu tuần duyên của Philippines di chuyển nguy hiểm làm phương hại đến các tàu tuần duyên của Trung Quốc ở bãi cạn Scarborough vào ngày 11/8/2025. Đáp lại phía Philippines cho rằng đó là một kết quả đáng tiếc nhưng không phải do các hành động của Philippines gây ra⁽¹⁴⁾.

Hai là, Trung Quốc và Philippines duy trì cơ chế tham vấn song phương nhưng không làm thay đổi cục diện tranh chấp trên biển Đông

Cơ chế tham vấn song phương về biển Đông giữa Trung Quốc và Philippines chính thức được thiết lập vào năm 2017 với mục tiêu hai nước có thể gặp gỡ, bàn bạc, trao đổi để giải quyết những khác biệt về vấn đề biển Đông, đồng thời mở ra những cơ hội hợp tác trong lĩnh vực hàng hải. Thời gian qua, Cơ chế tham vấn song phương đã tạo điều kiện cho hai nước đạt được tiến triển đáng kể trong việc xây dựng các biện pháp quản lý tình hình trên biển, dù vẫn còn những khác biệt⁽¹⁵⁾.

Tại lần họp thứ 10 vào ngày 16/01/2025, hai nước tiếp tục nhất trí thúc đẩy hợp tác khoa học biển, cam kết giải quyết vấn đề bằng hòa bình. Tuy nhiên, do những tham vọng và quan điểm khác biệt nên những lời hứa hẹn của cơ chế tham vấn song phương chỉ dừng lại trên bàn đàm phán, còn trên thực địa, sự va chạm, gây hấn của các lực lượng chức năng hai nước vẫn diễn biến phức tạp. Vì vậy, quan hệ chính trị, ngoại giao giữa Trung Quốc và Philippines thời gian qua cũng trở nên căng thẳng.

Để tìm kiếm phương cách giải quyết có lợi nhất cho mình, sau những nỗ lực về ngoại giao không mang lại nhiều giá trị, Philippines đã tiến hành phản đối Trung Quốc mạnh mẽ các sự kiện trên biển giữa Philippines với Trung Quốc bằng các công hàm ngoại giao, với 195 công hàm năm 2022 và 34 công hàm năm 2023⁽¹⁶⁾.

Ngoài ra, Philippines còn tiến hành triệu hồi Đại sứ của Trung Quốc tại Philippines nhằm thể hiện quan điểm, lập trường trước các hoạt động: các tàu Cảnh sát biển của Trung Quốc “quấy rối” cản trở phía Philippines nghiên cứu khoa học trong vùng biển của Philippines; chiếu tia laser cường độ cao vào tàu Cảnh sát biển của Philippines ngày 06/02/2023; bắn vòi rồng vào tàu tiếp tế của Philippines cho bãi Cỏ Mây ngày 11/12/2023⁽¹⁷⁾.

Ba là, Trung Quốc và Philippines đẩy mạnh cuộc chiến pháp lý bằng cách cụ thể hóa các yêu sách trên biển Đông và tăng cường thực thi sáng kiến “minh bạch hóa thông tin”

Khi căng thẳng trên thực địa leo thang, để hiện thực hóa chiến lược “vùng xám”, Trung Quốc đã có nhiều động thái. Tháng 02/2023, Bộ Tài nguyên - Môi trường Trung Quốc ban hành quy phạm khi vẽ bản đồ, theo đó điểm cực Nam sẽ kéo dài đến bãi Tăng Mẫn; tháng 3/2023, Trung Quốc công bố 33 tuyến khảo sát trên biển, trong đó một số tuyến cắt ngang vùng đặc quyền kinh tế của Philippines. Tháng 8/2023, Trung Quốc công bố bản đồ tiêu chuẩn, nâng cấp “đường 9 đoạn” thành “đường 10 đoạn”⁽¹⁸⁾. Đặc biệt, để hiện thực

hóa tham vọng chiếm trọn 80% diện tích biển Đông, ngày 10/11/2024 Trung Quốc ra Tuyên bố về Đường cơ sở lãnh hải quanh bãi cạn Scarborough, công bố tên gọi “tiêu chuẩn” của 64 thực thể ở biển Đông. Trong đó đáng chú ý hầu hết các thực thể này đều nằm trong vùng đặc quyền kinh tế của Philippines⁽¹⁹⁾...

Về phía Philippines, ngày 31/3/2024, Philippines ban hành Sắc lệnh số 57, thành lập Hội đồng Hàng hải quốc gia nhằm tích hợp lực lượng hải quân, tuần duyên và Cục Nghề cá, nguồn lợi thủy sản, tạo nguồn lực mạnh mẽ bảo vệ chủ quyền và nguồn lợi cho Philippines⁽²⁰⁾. Nhằm khẳng định chủ quyền của mình, tháng 6/2024, Philippines cũng tiến hành đệ trình lên Ủy ban Ranh giới thềm lục địa của Liên hợp quốc yêu sách về thềm lục địa ngoài 200 hải lý ở phía Tây Palawan. Khi Trung Quốc có động thái ra tuyên bố Đường cơ sở lãnh hải quanh bãi cạn Scarborough, ngày 08/11/2024 Philippines ban hành Đạo luật về Vùng biển và Đạo luật Đường biển của các quần đảo, lần đầu xác định ranh giới biển theo tinh thần Phán quyết biển Đông 2016 và lần đầu quy định tuyến đường biển quần đảo⁽²¹⁾... Đặc biệt, Philippines còn có động thái chuẩn bị mọi tư liệu, chứng cứ để kiện Trung Quốc ra Tòa trọng tài quốc tế lần thứ hai⁽²²⁾.

Nhằm đạt được mục tiêu trong việc tố cáo Trung Quốc trước cộng đồng quốc tế về vấn đề biển Đông, dưới thời ông Marcos, Philippines đã thực hiện sáng kiến “minh bạch hóa thông tin”. Theo đó, lực lượng vũ trang Philippines và lực lượng đặc nhiệm quốc gia biển Tây Philippines thường tập hợp và nhanh chóng công bố các hình ảnh, video sau các lần đụng độ với Trung Quốc trên biển Đông. Ngược lại, Trung Quốc cũng đưa ra các bằng chứng và tuyên bố từ phía mình, cho rằng Philippines mới là bên gây hấn trong các va chạm, Philippines từ bỏ “hiệp ước quân tử” đã đạt được với Trung Quốc, bị bên ngoài lợi dụng để làm căng thẳng biển Đông hay đang tìm cách dẫn dắt dư luận qua quá trình “minh bạch hóa” của mình⁽²³⁾.

3. Gợi mở chính sách cho Việt Nam

Thực tiễn quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông thời gian qua đã gợi mở cho Việt Nam những chính sách quan trọng trong quan hệ quốc tế. Cụ thể:

Thứ nhất, kiên định nguyên tắc độc lập, tự chủ chiến lược, tránh lệ thuộc và không để nước lớn bên ngoài can dự vào giải quyết tranh chấp trên biển Đông

Trong quan hệ Trung Quốc - Philippines, Trung Quốc là nước có đủ nguồn lực để tự chủ, quyết định “cách chơi”, còn Philippines thì ngược lại, do đó, Philippines đã chọn giải pháp là “xoay trục” sang Hoa Kỳ trong vấn đề biển Đông. Sự giúp sức của Hoa Kỳ đã làm cho Philippines có thêm nguồn lực, tự tin đối phó với Trung Quốc nhưng cũng vì thế mà quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông ngày càng phức tạp. Trung Quốc luôn “đổ lỗi” cho sự can dự của Hoa Kỳ vào vấn đề biển Đông, làm cho quan hệ giữa Trung Quốc với các nước khu vực căng thẳng. “Vì lợi ích địa chính trị riêng, Mỹ đã đóng một vai trò cực kỳ không vẻ vang khi ủng hộ và phối hợp với những hành vi xâm phạm của Philippines, lợi dụng vấn đề biển Đông để chia rẽ quan hệ giữa Trung Quốc và các quốc gia khác trong khu vực. Hiện tại, chúng ta thấy rất rõ chính sách đối ngoại và hoạt động hàng hải của Philippines phục vụ ai... Các quốc gia trong khu vực cần đặc biệt cảnh giác với khía cạnh này”⁽²⁴⁾.

Thực tế trên cho thấy, trong giải quyết vấn đề biển Đông, việc tự chủ chiến lược, không phụ thuộc vào nước lớn bên ngoài, không “chọn bên” trong cuộc chiến giữa các nước lớn, đặc biệt giữa Trung Quốc và Hoa Kỳ sẽ là giải pháp phù hợp đối với Việt Nam. Tự chủ chiến lược, không phụ thuộc nước lớn tạo điều kiện cho Việt Nam sử dụng, phát huy tối đa mọi nguồn lực, mà không bị nước khác chi phối, các nước lớn không có cơ hội can thiệp vào chính sách đối ngoại của Việt Nam, nhất là trong ứng xử với Trung Quốc. Hơn nữa, khi Việt Nam lựa chọn tự chủ chiến lược, không

phụ thuộc vào nước lớn nào sẽ làm cho Trung Quốc không còn có để đổ lỗi, biện minh cho tham vọng chiến lược, cho các hành động phi pháp trên biển Đông. Từ đó, Việt Nam có cơ sở để bảo vệ chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ tốt hơn. Tuy nhiên, để tự chủ chiến lược, hạn chế sự can dự của nước lớn bên ngoài, Việt Nam cần phải có nguồn lực mạnh, phải đa dạng các hóa quan hệ, đặc biệt chú trọng quan hệ với những nước lớn - những nước không phải là “kẻ thù số 1” với Trung Quốc.

Thứ hai, kiên định lập trường pháp lý và minh bạch thông tin

Trong trận chiến với Trung Quốc, Philippines đã thành công trong việc sử dụng Phán quyết PCA năm 2016 để làm cơ sở pháp lý cho các hành động của mình, đồng thời thu hút sự ủng hộ quốc tế. Việt Nam, cũng như Philippines, trong quan hệ với Trung Quốc là nước nhỏ, từ đó, tranh chấp trên biển Đông phải tận dụng sức mạnh của luật pháp và dư luận quốc tế để tạo điều kiện cần và đủ cho mình. Vì vậy, Việt Nam nên tiếp tục kiên trì khẳng định lập trường pháp lý dựa trên Công ước Liên hợp quốc về Luật Biển năm 1982 và các chứng cứ lịch sử, đồng thời tham khảo cách Philippines sử dụng hiệu quả Phán quyết PCA. Ngoài ra, Philippines còn tăng cường minh bạch, công khai thông tin. Với Chiến lược “minh bạch hóa”, Philippines đã chứng tỏ hiệu quả trong việc phơi bày các hành động cưỡng ép của Trung Quốc trước công luận quốc tế. Việt Nam có thể học hỏi và tăng cường công khai các vụ việc vi phạm chủ quyền, quyền chủ quyền và quyền tài phán của Trung Quốc đối với Việt Nam trên biển Đông bằng hình ảnh, video và thông cáo báo chí kịp thời, chính xác. Điều này tạo đồng thuận và áp lực quốc tế lên các hành vi vi phạm của Trung Quốc. Tất nhiên, mối quan hệ của Việt Nam với Trung Quốc không giống Philippines, nên Việt Nam phải nghiên cứu kỹ lưỡng và ứng xử mềm dẻo để không làm ảnh hưởng lớn đến các vấn đề khác trong quan hệ với Trung Quốc.

Thứ ba, tập trung nâng cao năng lực quốc phòng và thực thi pháp luật trên biển

Các vụ việc xảy ra ở bãi Cỏ Rong, Cỏ Mây, Scarbrough, đá Vành Khăn cho thấy tầm quan trọng của lực lượng bảo vệ bờ biển Philippines trong việc đối phó với chiến thuật “vùng xám” của Trung Quốc. Trước sức mạnh của các lực lượng chấp pháp trên biển từ Trung Quốc, phía Philippines thường chịu thiệt hại cả về người và phương tiện. Kết quả này một mặt phản ánh những hành động cương quyết, bất chấp luật pháp của Trung Quốc nhưng cũng bộc lộ những hạn chế về sức mạnh hải quân và các lực lượng chấp pháp trên biển của Philippines không bằng Trung Quốc.

Thực tế đó gợi mở cho Việt Nam nhận thức sâu sắc hơn về tham vọng và sức mạnh của Trung Quốc, đồng thời nhìn nhận rõ hơn thực lực sức mạnh hải quân và các lực lượng chấp pháp trên biển của Việt Nam. Từ đó, đầu tư nâng cấp năng lực cho lực lượng trên biển nói chung, lực lượng Cảnh sát biển và Kiểm ngư Việt Nam nói riêng cả về trang thiết bị, huấn luyện là rất cần thiết. Đây là những lực lượng thường trực trong việc tuần tra, xử lý các sự vụ trên biển, gìn giữ an ninh biển, chủ quyền quốc gia trên biển nên phải được quan tâm, nâng cấp hiện đại, bao gồm hiện đại hóa hải quân, hệ thống phòng thủ bờ biển và năng lực giám sát biển. Trong giải quyết vấn đề biển Đông, Việt Nam không tìm kiếm đối đầu nhưng việc tăng cường năng lực phòng thủ biển và hải quân của Việt Nam là vô cùng quan trọng, giúp Việt Nam tạo thế răn đe, bảo vệ các lợi ích hợp pháp trên biển, ứng phó hiệu quả hơn với các hành vi quấy rối, đe dọa của Trung Quốc trong các vùng biển của Việt Nam.

Thứ tư, thúc đẩy mạnh mẽ liên kết hợp tác trong ASEAN nhằm duy trì lợi ích chung và nâng tầm vị trí của ASEAN trong khu vực

Việt Nam lựa chọn tự chủ chiến lược nhưng không có nghĩa là tách rời giá trị tinh thần, lợi ích và sự đoàn kết với toàn khu vực. Trước cuộc đua chiến lược giữa các nước

lớn, các quốc gia Đông Nam Á, bao gồm cả Việt Nam, không thể tự mình giải quyết tất cả vấn đề. Do đó, việc duy trì vai trò trung tâm của ASEAN là điều đặc biệt quan trọng. Các hành động đơn phương của Philippines, tách rời ý chí chung của ASEAN thời gian qua có tác động tiêu cực tới tính thống nhất của ASEAN. Việt Nam cần tiếp tục tích cực bảo vệ, tham gia nâng tầm vai trò trung tâm của ASEAN, tránh việc tạo cơ hội cho các cường quốc chia rẽ đoàn kết khu vực. Hơn nữa, nếu ASEAN càng hợp tác chặt chẽ, các nước thành viên sẽ duy trì được lợi ích chung, quan đó sẽ tìm được tiếng nói chung, trong đó có vấn đề biển Đông. Trước bối cảnh hiện nay, việc duy trì đồng thuận và tạo thế cho ASEAN là việc làm cần thiết. Với tư cách là thành viên chủ động, tích cực, Việt Nam cần tiếp tục thúc đẩy hợp tác liên kết nội khối giữa các thành viên, giữa Việt Nam với các nước và tăng cường, mở rộng liên kết ngoại khối giữa ASEAN với các đối tác bên ngoài để nâng cao uy tín của ASEAN hơn trong “cuộc chơi” giữa các nước lớn. Qua đó, góp phần đẩy nhanh tiến trình đàm phán ký kết COC với Trung Quốc - bộ quy tắc ứng xử mang tính ràng buộc pháp lý đối với các bên. Từ đó hạn chế được hành động đơn phương của Trung Quốc, giúp các nước thành viên, trong đó có Việt Nam, bảo vệ tốt hơn độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ.

Tóm lại, quan hệ Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông thời gian qua diễn ra căng thẳng, quyết liệt trên cả thực địa, ngoại giao, truyền thông và pháp lý. Điều này phản ánh tham vọng của các bên, đồng thời cho thấy vấn đề biển Đông ngày càng tiềm ẩn nhiều nguy cơ đe dọa đến an ninh khu vực và thế giới nếu không được kiểm soát. Từ mối quan hệ giữa Trung Quốc - Philippines về vấn đề biển Đông, Việt Nam rút ra được nhiều bài học quan trọng. Điều này có ý nghĩa to lớn trong hoạch định đường lối đối ngoại, chiến lược bảo vệ Tổ quốc của Việt Nam cả hiện tại và tương lai □

- (1) Giai đoạn 2001 - 2010, bà Gloria Macapagal Arroyo làm Tổng thống Philippines và giai đoạn 2016 - 2022, ông Rodrigo Duterte làm Tổng thống Philippines
- (2) Thông tấn xã Việt Nam, *Các yếu tố tác động đến chính sách của Philippines đối với biển Đông*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 21/11/2024, tr.6
- (3) Theo Mai Phương, *Mỹ tiếp cận thêm 4 căn cứ quân sự mới ở Philippines*, <https://www.qdnd.vn/>, ngày 04/4/2023
- (4) và (5) Phạm Lưu Bình, *Quan hệ Philippines với Trung Quốc, Mỹ dưới thời tổng thống Ferdinand Marcos Jr và hàm ý đối với Việt Nam*, <https://nghienquochienluoc.org/>, ngày 08/8/2023
- (6) và (8) Hoàng Hải, *Căng thẳng Philippines - Trung Quốc gia tăng trên biển Đông: Hệ lụy và hàm ý cho Việt Nam*, <https://nghienquochienluoc.org/>, ngày 19/10/2023
- (7) Đinh Tùng Lâm, *Trung Quốc thay đổi chiến thuật ở bãi Cỏ Mây*, <https://dskbd.org/>, ngày 22/8/2024
- (9) Thanh Bình, *Philippines tố 8 tàu hải cảnh của Trung Quốc bám sát, phun vòi rồng vào tàu tiếp tế*, <https://tuoitre.vn/>, ngày 25/8/2024
- (10) và (19) Đỗ Hoàng, *Biển Đông năm 2024 - 2025: Sôi động trên nhiều mặt trận*, <https://nghienquochienluoc.org/>, ngày 01/01/2025
- (11) và (20) Thông tấn xã Việt Nam, *Philippines có thể đối phó với Trung Quốc ở biển Đông như thế nào*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 16/5/2025, tr.1 và 2
- (12) Thông tấn xã Việt Nam, *Trung Quốc và Philippines đấu cờ trên đá Hoài Ân chỉ mang tính hình thức?*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 05/5/2025, tr.8
- (13) Thông tấn xã Việt Nam, *Vạch trần mưu toan của Trung Quốc từ lệnh cấm bắt cá*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 08/5/2025, tr.7
- (14) Vi Trân, *Trung Quốc cáo buộc Philippines vụ va chạm của hai tàu trên biển Đông, Manila phản bác*, <https://thanhnien.vn/>, ngày 15/8/2025
- (15) Trí Đô, *Trung Quốc - Philippines nhất trí giám căng thẳng trên biển Đông*, <https://thanhnien.vn/>, ngày 03/7/2024
- (16) và (17) Thái Giang, *Chiến lược vùng xám của Trung Quốc ở biển Đông và các biện pháp đối phó của Philippines*, <https://nghienquochienluoc.org/>, ngày 04/01/2024
- (18) Đỗ Hoàng, *Tình hình biển Đông năm 2023 và dự báo năm 2024*, Tạp chí Nghiên cứu quốc tế, Số 04 (135), tr.112
- (21) Thông tấn xã Việt Nam, *Biển Đông: Động cơ thực sự của Philippines khi thông qua hai luật hàng hải mới*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 15/11/2024, tr.1
- (22) Thông tấn xã Việt Nam, *Manila lại đưa Bắc Kinh ra tòa vì biển Đông*, Tài liệu tham khảo đặc biệt hàng ngày, ngày 25/3/2025, tr.5
- (23) Đỗ Hoàng, *Tình hình biển Đông năm 2024 và dự báo năm 2025*, Tạp chí Nghiên cứu quốc tế, Số 01 (138), tr.64 -65
- (24) Ngọc Đức, *Trung Quốc tố Mỹ không về vang vì ủng hộ Philippines ở biển Đông*, <https://tuoitre.vn/>, ngày 03/6/2024